

KOBİLGİ

Doc. Dr.
Volkan Demir

Galatasaray Üniversitesi
Muhasebe - Finansman
Anabilim Dalı Öğretim
Üyesi / İşletme
Araştırma ve Uygulama
Merkezi Müdürü
vdemir@gsu.edu.tr

KOBİ'lerde döviz kuru riski ve riski yönetmenin yolları

2013 yılının son günleri ve 2014'ün ilk ayı ekonomik yaşamda oldukça hareketli geçti. Ortaya çıkan siyasi ve ekonomik riskler piyasalar tarafından fiyatlanarak başta döviz piyasası olmak üzere tüm ekonomiye etkisini hissettirdi. Döviz piyasalarındaki hareket özellikle yabancı paralı işlemlerde Amerikan Doları (USD), Avrupa Para Birimi (EURO) ile işlem yapan işletmeleri etkilemiştir.

Kur Artışı Kimi, Nasıl Etkiler?

Kur artışı ilk bakışta ihracat yapanları olumlu etkiler gibi görünmektedir. Ancak bu bakış açısı sürdürülebilirlik için olumlu etki yapmaz. Çünkü Türkiye gibi gelişen pazarlarda üretim yapabilmek için dışarıya bağımlı bir ekonomik düzen var ise ihracat yapıldığında avantaj gibi görünen yüksek kur orta ve uzun vadede zarar getirecektir. Zira kur arttığında dışarıya bağımlı girdi fiyatları da artacaktır. Bunların başında enerji (petrol, doğalgaz vb) gelmektedir. Daha sonra ithal hammadde ve diğer girdiler gelmektedir. Dolayısıyla kur artışı üretim maliyetlerini de artıracaktır. İşletmelerin maliyet artışlarını fiyatlara yansıtabilme etkisi küresel pazarlarda çok az olduğundan işletmeler karlarından fedakarlık yapacaktır.

Kur Artışı Yönetilebilir mi?

Kur artışını yönetmek sadece finansal araçlarla yapılmaz. İşletme yö-

netimi kur artışlarının olumsuz etkilerini alacağı kararlarla yönetebilmektedir. Örneğin, USD cinsinden oyuncak ithal eden bir işletmenin yerli pazara TL cinsinden vadeli (çek veya senet ile) satış yapması beraberinde işletmeye kur riski getirmektedir. İşletme bu kur riskinin farkında olup yönetebilmek için; yurtiçi satışlarının karşılığında aldığı çek ve senetleri iskonto ettirerek USD'ye dönmektedir. Bu durum işletmeler için alışılmışı olmasa da kur riskinin farkında olup yönetmek işletmenin sürdürülebilirliği için daha önemlidir.

Kur Riskinden Nasıl Korunulur?

Kur riski bir finansal risktir ve bu risklerden hedging yapılarak korunulabilir. Hedging olarak ifade edilen bu duruma finansal riskten korunma adı verilmektedir. Finansal risklerden türev ürünleri ile korunulabilir. Bu ürünler Türev Finansal Araçlar (Derivative Financial Instruments) olarak da adlandırılır.

Bu tür finansal araçlara Türev Finansal Araçlar denmesinin nedeni, bu finansal araçların değerinin başka finansal varlıkların (hisse senedi, tahvil, senet, bono, ticari mallar vb.) değerinden türetilmiş olması ya da bu türev finansal araçların değerinin bazı pazar göstergeleri (faiz oranı, hisse senedi endeksleri vb.) ile ilişkili olmasıdır.

Risk Yönetiminin Aşamaları Nelerdir?

İşletmelerin başarılı bir risk yönetimi yapabilmeleri için, risk yönetiminin şu aşamaları içermesi gerekmektedir (Sayılğan, Güven 1996, s.324, 325, 328):

1. Aşama: Riskin kaynaklarının belirgin bir şekilde ortaya konması,
2. Aşama: Riskin belirlenmesi (risk ölçümü),
3. Aşama: Riskin, işletmenin finansal amaçlarının gerçekleştirilmesine olan etkilerinin ortaya konması,
4. Aşama: Belirlenen riskin üstlenilebilir olup olmadığına karar verilmesi,
5. Aşama: Riski önlemeye yönelik teknolojinin seçilmesi ve zamanında uygulanması.

Türev Araçlar Hangileridir?

Genellikle aşağıdaki türev ürünler ile ilgili finansal işlemler yapılmaktadır. Ancak bu ürünlerin onlarca değişik türü de vardır.

■ Vadeli İşlem Sözleşmeleri (Forward Contracts): Bir işletme vadeli işlem sözleşmesi satın aldığı, bugünden belirlenen bir fiyat üzerinden gelecekte varlığın belli bir tarihte ve belli bir yerde kendisine teslimini sağlayan anlaşmayı imzalamış olur. İşletme, teslim zamanında, satın almış olduğu varlığı elde ederse sözleşme fiyatını öder. İşletmenin teslim zamanındaki karı ya da zararı, varlığın piyasa değeri ve sözleşme fiyatı